

HØJSKOLEBLADET

Danmarks ældste kulturtidsskrift

RØDDING
HØJSKOLE

En fortællers
bekendelser

Danmark er **Bellmans**
andet fædreland

Feudalismen
vender tilbage

Populær
port
til Danmark

15 unge sydslesvigere er kommet til Rødding Højskole
for at ruste sig til job eller uddannelse i Danmark
Side 8-9.

En fortællers **bekendelser**

Historiefortælling er en fælles rejse for fortællere og lyttere

AF
Svend-Erik Engh

For at indkredse, hvad begrebet historiefortælling indeholder, fortæller jeg først lidt om mig selv og det, som jeg kalder mit arbejde. Mine børn har for længst opgivet at forklare, hvad det er, deres far går rundt og tjener penge på.

Jeg har overlevet min ungdoms vanvid ved at udtrykke mig igennem historier, først i teater, bl.a. på Island, i Namibia og Italien, siden igennem tv. I perioden 1993-1999 var jeg højskolelærer på Borups Højskole i København. De sidste otte år har jeg udelukkende ernæret mig ved at fortælle historier og på min selvangivelse står: historiefortæller. Jeg er en af landets få professionelle historiefortællere.

Betyder det så, at jeg i modsætning til amatørerne ikke kan lide det, jeg laver?

Eller betyder det, at jeg i ramme alvor vil påstå, at jeg er bedre end andre til at fortælle historier? Jeg er ikke sikker. Jeg ved, at jeg elsker min bestilling.

Og jeg ved, at al min tid går med at blive bedre til at fortælle, at skabe

nye historier, at arrangere begivenheder, hvor mennesker kan opleve historiefortælling og at få historiefortælling til at indgå i forskellige sammenhænge, f.eks. virksomheder og organisationer.

For at komme nærmere svaret på, om jeg er en bedre historiefortæller end de mennesker, der ikke får skrevet historiefortæller i deres selvangivelse, vil jeg fortælle en historie fra det virkelige liv:

Jeg har i otte år nu arrangeret "Historier under Bøgen", hvor forskellige historiefortællere giver deres bud på, hvad en historie er. Rammen er den bedst mulige: Kongens Have, Rosenborg Slot i baggrunden. Fortællerne står inde

under kronen på en vidunderlig smuk gammel blodbog.

En interessant ting ved "Historier under Bøgen" er, at målgruppetyranniet er ophævet - alle slags mennesker holder af at gå ind i den smukke have, nyde solnedgangen bag Rosenborg, drikke lidt medbragt termokaffe/rødvin/bajersk øl eller sodavander og høre historier i to timer. Det er en begivenhed, der skaber bro mellem forskellige kulturkløfter: punkere, direktører, studerende, pensionister etc.

Damen med cyklen

En søndag i maj 2007 har jeg inviteret en ukendt århusiansk fortæller, som jeg svinger godt med. Vi fortæller glade, lettere erotiske historier, bl.a. inspireret af Dario Fo. Der er en rigtig god stemning.

Jeg er ved at være færdig med mine historier, da mit blik fanger en dame, der har stået og lænet sig op ad sin cykel et kvarters tid. Hun smiler underfundigt, og jeg genkender hende som en af stampublikummerne.

Hun siger højt, at hun har været her mange gange, og at hun egentlig ikke havde tid i aften, og om hun lige må fortælle en historie, så skal hun nok køre videre.

Jeg accepterer naturligvis smilende og sætter mig ned. Damen står og læner sig op ad sin cykel, mens hun fortæller. Det er en historie om hendes barnebarn, der har smidt en bold ud i dammen lige bagved, hvor vi sidder. Alle kigger på dammen bag damen. Nå, men moderen til drengen sætter sig ned og laver en strøm med sine hænder, så bolden kommer hen til hende. Da barnet får bolden, vil han kaste den tilbage i vandet.

Jeg kigger rundt. Damen er ikke en god fortæller, sådan i fortællerskole-regi. Hendes stemme er alt

for lav, hun taler monotont, og hun fremfører historien uden rytme. Alligevel er lytterne fuldstændigt væk, de elsker hende og bærer hende hen mod det punkt, som er vanvittigt spændende: Vil mor og bedstemor redde bolden? Puha, det gør de. Historien er slut og damen med cyklen nikker venligt til mig og cykler ud for at nå sin aftale.

Jeg kan godt blive lidt misundelig: Jeg knokler løs med at finde gode

bet. Eleverne lægger mærke til, at jeg ikke har en bog i hånden. Der er direkte kontakt. Jeg introducerer universet: engang i begyndelsen af tresserne i en rød etageejendom på Magnoliavej i Glostrup. To værelser med et lille køkken. Min storesøster og jeg sidder i den øverste køjeseng og ser fjernsyn igennem en rist i væggen. Min mor har ellers sagt, at den film ikke var for små børn. Filmen er også alt for spændende

"At få fortalt en historie er at få lov til at drømme, mens man er vågen!".

Mathilde, 16 år, efterskoleelev.

fortællinger, jeg raffinerer dem og laver øjen-, stemme- og kropsovelser hver dag for at blive en god fortæller. Og så kommer sådan en dame ind fra venstre og siger "Undskyld, må jeg lige ...", hvorefter alle med fuldstændigt blottede hjerner forsvinder langt ind i historien og er med helt til sidste åndedræt. En historie, som dybest set ikke er en historie.

Alt afhænger af den sammenhæng, en historie bliver fortalt i. Og her oplevede lytterne, at de var medansvarlige for, at projektet lykkedes så godt, som det gjorde. De var medskabere af noget helt unikt.

Vekselvirkning

Jeg begyndte at fortælle historier og få penge for det i 1993, da jeg blev ansat på Borups Højskole.

En morgensamling tidligt i forlø-

bet. for den lille Svend-Erik. Da helten nærmer sig en dør, hvor skurken har gemt sig på den anden side, råber jeg af mine lungers fulde kraft:

"Pas på, bag ved døren". Min storesøster banker albuen ind i min skulder. "Av", jeg kigger forundret på hende. Så forstår jeg. Jeg kaster mig ned i den nederste køje og ligger helt stille. Min mor kommer ind og siger, at vi skal sove. Da hun går ind i stuen igen, lukker min far for spjældet og derved for videre fjernsynskiggeri den aften.

Da jeg kom ned for at spise middagsmad efter undervisningen, sad tre af eleverne bag mig og talte ivrigt sammen. Jeg hørte brudstykker af historien: Rist, sort/hvid-fjernsyn, en kanal etc. og forstod, at en af eleverne var ved at genfortælle min historie.

Det var der, jeg forstod, hvilken

enorm styrke den fortalte historie har. En elev kan skabe egne billeder af en historie og kan hurtigt transformere billederne til sit eget univers og fortælle sig selv ind i historien.

Ansvar for historien ligger ikke hos fortælleren, heller ikke hvis det er en professionel historiefortæller, der er udlært på fortællerskolen og har diplom og det hele. Ansvar ligger naturligvis heller ikke hos

lytteren. Ansvar for at en fortalt historie skal lykkes, er fælles.

Lytterne skaber billeder og holder fast i, om historiefortælleren har styr på sin historie, og at det er umagen værd at foretage rejsen sammen.

Fortælleren bliver påvirket af lytternes tilstedeværelse, og der opstår et moment af gensidighed, som virker stærkt på alle, der har oplevet det.

Grundtvig bruger på et tidspunkt begrebet vekselvirkning, da han skal introducere den nordiske mytologi. Og dette vekselvirkningsbegreb, hvor der opstår en ægte fællesskabsfølelse, er efter min mening historiefortællingens allervigtigste egenskab.

Svend-Erik Engh er professionel historiefortæller. Han vil i de kommende numre berette om fortællingens egenart og bl.a. relatere den til højskolerne.